

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 5.2.2008
KOM(2008) 55 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Ypatingas dėmesys vaikų klausimui ES vykdant išorės veiksmus

{SEC(2008) 135}
{SEC(2008) 136}

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Ypatingas dėmesys vaikų klausimui ES vykdant išorės veiksmus

1. ĮVADAS

Europos Sąjunga yra tvirtai įsipareigojusi skatinti gerbti vaikų teises ir reaguoti į pagrindinius vaikų poreikius – šis įsipareigojimas yra neatsiejama Europos Sąjungos vidaus ir išorės politikos dalis. Siekiant vykdyti šį įsipareigojimą, 2006 m. liepos 4 d. priimtame komunikate „*Dėl ES vaiko teisių strategijos kūrimo*“ išdėstyti pagrindiniai ilgalaikės ES vaikų teisių strategijos kūrimo proceso principai.

Viena iš 2006 m. komunikate numatytų iniciatyvų – parengti vaikų teisių įgyvendinimo veiksmų planą išorės veiksmų srityje. Šiuo komunikatu ir pridedamais tarnybų darbiniais dokumentais („*Vaikų teisės išorės veiksmų srityje*“ ir „*Vaikai nepaprastose ir kritinėse situacijose*“) siekiama prisidėti prie tokios ilgalaikės strategijos kūrimo pagal 2007 m. gruodžio mėn. Tarybos patvirtintas ES *gaires dėl vaiko teisių propagavimo ir apsaugos*.

Pridedamų veiksmų planų paskirtis – didinti ES vaidmenį sprendžiant pasaulinio masto problemą, siekiant užtikrinti, vaikų teisių laikymąsi ir pagarbą joms, tuo pačiu Europos Komisijai nustatant specialius veiksmus.

2. KODĖL VAIKŲ KLAUSIMUI TURI BŪTI SKIRTAS YPATINGAS DĖMESYS VYKDANT ES IŠORĖS VEIKSMUS

Iki šiol nebuvo teikiama derama pirmenybė vaikų ir jų sveiko vystymosi svarbai visuomenei bei ypatingam dėmesiui, kuris būtinas siekiant visiškai realizuoti vaikų teises. Vaikai ir paaugliai¹ sudaro trečdalį pasaulio gyventojų, o daugelyje besivystančių šalių – daugiau kaip pusę gyventojų. Jie yra unikali grupė, turinti tam tikrų poreikių ir teisių. Tačiau vaikų teisės nuolat pažeidžiamos arba jų nepaisoma, o vaikų balsas lieka neišgirstas net tais atvejais, kai reikia priimti sprendimus dėl tiesiogiai su vaikais susijusių klausimų.

Investicijos į vaikus ir jaunimą šiandien reiškia investicijas į ateitį. Tikėtina, kad gerą išsilavinimą, teigiamus idealus, įgūdžius ir socialinės atsakomybės jausmą turintys jaunuoliai taps suaugusiaisiais, turinčiais stabilias socialines vertybes, pasirengusiais ir pajėgiais įnešti konstruktyvų indėlį į savo bendruomenių ekonominę ir socialinę raidą. Taip pat labai tikėtina, kad vaikai ir jaunuoliai, kuriems būdingos šios teigiamos savybės, patys taps rūpestingais tėvais savo vaikams.

---

¹ Vaikai – visi asmenys iki 18 metų, kaip nustatyta JT VTK (Vaiko teisių konvencijoje). Paaugliai išskiriami papildomai, siekiant geriau parodyti pačių vaikų tapatinimąsi su įvairiomis amžiaus grupėmis iki 18 metų.

Galiausiai gerinti vaikų padėtį yra labai svarbu, jei norime išvengti valstybės nestabilumo ir užtikrinti ilgalaikį darnų vystymąsi, socialinę sanglaudą, stabilumą ir žmogaus saugumą nacionaliniu, regioniniu ir pasauliniu mastu.

Kova su didžiausiais nusikaltimais prieš vaikus, pvz., prekyba žmonėmis, turi būti pagrįsta konkrečiomis priemonėmis, skirtomis apsaugoti vaikus nuo smurto ir išnaudojimo. Prevencinės priemonės turi būti derinamos su pagalba vaikams, tapusiems tokių nusikaltimų aukomis, taip pat užtikrinti jų rehabilitaciją, pasveikimą ir ilgalaikę socialinę įtrauktį.

Europos Sąjunga yra visapusiškai įsipareigojusi siekti Tūkstantmečio vystymosi tikslais (TVT) nustatytų užduočių. Dauguma TVT, įskaitant sveikatos, švietimo, vandens ir mitybos srityse iškeltus tikslus², susiję su vaikų ir paauglių gerove bei sėkmingu jų vystymusi. Visi tikslai susiję su pagrindinėmis problemomis, dėl kurių daugelyje pasaulio šalių kyla pavojus protiniam ir fiziniam vaikų vystymuisi. Panašu, kad šiuo metu ne visos šalys pajėgs TVT užduotis įgyvendinti. Todėl tikimybė pasiekti TVT bus žymiai mažesnė, nebent būtų imtasi priemonių, kuriomis vaikų klausimui vystymosi politikoje būtų skiriamas pagrindinis dėmesys.

Dėl savo pažeidžiamumo vaikai turi tapti pagrindiniu ES išorės santykių, vystymosi ir humanitarinės pagalbos politikos klausimu. Jie pažeidžiami dėl savo jaunumo, palyginti mažos patirties ir priklausomybės nuo suaugusiųjų globos. Vaikai ypač neapsaugoti nuo šeimos iširimo pasekmių, išnaudojimo komerciniais tikslais ir prekybos žmonėmis. Ypatingą pavojų jiems kelia valstybės nestabilumas ir ginkluoti konfliktai. Vaikai neapsaugoti nuo mitybos ir sveikatos pavojų, kurie gali kelti grėsmę normaliam jų vystymuisi ar net gyvybei.

Vaikų teisės glaudžiai susijusios su jų motinų teisėmis. Jeigu motinos nepakankamai sveikos seksualiniu ir reprodukcinio požiūriu ir joms stinga atitinkamų teisių, taip pat pagrindinės socialinės apsaugos, tai tiesiogiai atsiliepia jų vaikų sveikatai ir gerovei. Trečdalis visų nėštumų yra nepageidaujami ir neplanuoti, pusė visame pasaulyje gimdančių moterų negauna kvalifikuotos pribuvėjos pagalbos, daugiau kaip 3 mln. vaikų kasmet miršta dėl komplikacijų, patirtų motinos gimdymo metu arba iškart po jo. Daugelis kitų vaikų visą gyvenimą jaus savo motinų ligų, kuriomis jos sirgo besilaukdamos, arba jų nesaugaus gimdymo, pasekmes. Kasmet gimsta daugiau kaip 300 000 kūdikių, kurių ŽIV teigiamas³. Ne mažiau kaip 10 mln. vaikų iki 5 metų kasmet miršta dėl priežasčių, kurių būtų galima išvengti.

Didele problema lieka švietimas. 72 mln. vaikų visame pasaulyje nelanko mokyklos. 57 % jų – mergaitės. Tų vaikų, kuriems pasisekė lankyti mokyklą, švietimo kokybė labai skiriasi.⁴

110 mln. vaikų ir paauglių įtraukti į vaikų darbą ir galiausiai netenka galimybės gauti išsilavinimą. Įdarbinant daugumą šių vaikų pažeidžiama Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencija dėl minimalaus įdarbinamojo amžiaus (1973 m.). Be to, darbo vietos sąlygos dažnai yra kenksmingos, patys vaikai dirba kaip vergai arba tampa prekybos žmonėmis aukomis, pažeidžiant TDO 29-ąją konvenciją dėl priverstinio darbo ir 182-ąją konvenciją dėl nepriimtino vaikų darbo. Daugelis darbo ieškančių paauglių susiduria su dideliais sunkumais rasti tinkamą darbą. Profesinio mokymo ir įgūdžių lavinimo programos dažnai yra neprieinamos ir daugelis darbo rinkos naujokų priversti dirbti šešėlinėje ekonomikoje be jokių socialinių garantijų. Tinkamas dėmesys švietimui yra labai svarbi

² TVT skurdo ir bado (TVT1), švietimo (TVT2), lyčių lygybės (TVT3), vaiko teisės gyventi (TVT4), taip pat motinos sveikatos (TVT5), skurdo ligų (TVT6) ir vandens bei sanitarijos (TVT7) srityse.

³ 2005 m. sveikatos pasaulyje ataskaita „Neužmirškime nė vienos motinos ir nė vieno vaiko“.

⁴ UNESCO EFA 2007 m. pasaulinė stebėsenos ataskaita.

priemonė skatinti vaikus ir paauglius atlikti aktyvų vaidmenį visuomenėje ir visapusiškai prisidėti prie savo bendruomenių pažangos.

Dėl to, kad paauglės nepakankamai sveikos seksualiniu ir reprodukcinu požiūriu ir joms stinga atitinkamų teisių, skatinami priverstiniai seksualiniai ryšiai, priverstinės santuokos, nepageidaujami nėštumai – tai taip pat turi tiesioginį poveikį naujų ŽIV infekcijų skaičiui besivystančiose šalyse.

Galima išskirti vaikų ir paauglių grupes, kurios turi specialių poreikių ir kurioms ypač gresia pavojus – tai etninėms ar kitokioms mažumoms priklausantys vaikai, migruojantys vaikai, perkeltieji vaikai arba vaikai pabėgėliai, nuo ginkluotų konfliktų nukentėję vaikai, vaikai kariai, našlaičiai ir tėvų neprižiūrimi vaikai, ŽIV arba AIDS užsikrėtę vaikai, neįgalūs vaikai – jiems visiems reikia specialaus dėmesio. Ypač pažeidžiamos mergaitės, jos susiduria su papildomais pavojais.

Vaikai ir paaugliai labai smarkiai nukenčia nuo stichinių nelaimių arba žmogaus sukeltų (pvz., ginkluoti konfliktai) humanitarinių krizių. Tokiomis aplinkybėmis vaikai neproporcingai daug kenčia dėl blogos mitybos ir ligų, dėl kurių labai išauga mirtingumas. Jie taip pat sudaro didelę dalį antipėstinių minų aukų. Vaikai – lengvai pasiekiamas verbavimo į ginkluotas grupes, seksualinio išnaudojimo, priverstinio darbo ir tarptautinės prekybos žmonėmis taikiny. Krizių laikotarpiu tokių pažeidimų rizika išauga, nes susilpnėja tradicinės bendruomenės apsaugos ir paramos mechanizmai, taip pat dėl vaikų atskiriami nuo savo šeimų. Ilgai trunkančios krizės gali turėti niokojantį poveikį tokioje aplinkoje augantiems vaikams, suformuodamos „prarastą kartą“ ir keldamos nesibaigiančių konfliktų ir krizių pavojų, kadangi vaikai užauga pažindami tik smurtą ir nestabilumą. Nuo įvairaus smurto – šeiminio arba seksualinio – ypač neapsaugotos mergaitės, gyvenančios konfliktų zonose arba perkeltųjų asmenų ir pabėgėlių stovyklose.

Be minėtų problemų, vaikai ir paaugliai paprastai neišklausomi ir į juos neatsižvelgiama aptariant bei svarstant sprendimus, kurie turės įtakos jų gyvenimui šeimos, bendruomenės, vietos, nacionaliniu arba tarptautiniu lygmeniu. Toks neišklausymas pažeidžia Vaiko teisių konvencijos⁵ 12 straipsnį.

3. NORMINĖ BAZĖ

Vaikų teisės yra visuotinių žmogaus teisių, kurias ES yra įsipareigojusi gerbti pagal tarptautines ir Europos sutartis, visų pirma pagal JT vaiko teisių konvenciją (VTK)⁶ ir du jos neprivalomus protokolus⁷, dalis. VTK nustatyti keturi pagrindiniai principai, taikomi visiems veiksams, kurie turi poveikį vaikams: nediskriminacija (2 straipsnis), geriausi vaiko interesai (3 straipsnis), vaiko teisė gyventi ir vystytis (6 straipsnis) ir vaiko pažiūrų gerbimas (12 straipsnis). Europos Sąjunga taip pat vadovaujasi Tūkstantmečio deklaracija ir Tūkstantmečio vystymosi tikslais. Be to, ji remia visapusišką Kairo darbotvarkės ir Pekino veiksmų platformos įgyvendinimą – į abu šiuos dokumentus įtrauktos nuostatos dėl vaikų ir

---

⁵ „12 straipsnis: 1. Valstybės dalyvės garantuoja vaikui, sugebančiam suformuluoti savo pažiūras, teisę laisvai jas reikšti visais jį liečiančiais klausimais; be to, vaiko pažiūroms, atsižvelgiant į jo amžių ir brandumą, skiriama daug dėmesio.“

⁶ Visą JT VTK ir neprivalomų protokolų tekstą galima rasti tinklavietėje www.ohchr.org.

⁷ Dėl vaikų įtraukimo į ginkluotus konfliktus ir dėl prekybos vaikais, vaikų prostitucijos ir vaikų pornografijos.

paauglių teisių. Galiausiai ES taip pat remia veiksmų planą „Pasaulis vaikams“, priimtą 2002 m. JT specialiojoje sesijoje dėl vaikų teisių (UNGASS).

Skatinimą gerbti vaikų teises ir reagavimą į pagrindinius vaikų poreikius pasitelkiant Europos Sąjungos išorės veiksmų mechanizmą reikėtų vertinti plačiau – kaip bendrą ES išipareigojimą gerbti žmogaus teises. Europos pagrindinių teisių chartijoje aiškiai pripažįstamos vaikų teisės (24 straipsnis), įskaitant jų teisę į tokią apsaugą ir globą, kurių reikia jų gerovei, raiškos laisvei, teisei į jų pažiūrų išklaušymą ir pareigai atsižvelgti į geriausius vaikų interesus vykdant bet kokius su vaikais susijusius veiksmus.

2006 m. komunikate „*Dėl ES vaiko teisių strategijos kūrimo*“ aprašomas ilgalaikės ES vaikų teisių strategijos kūrimo procesas, apimantis geresnį koordinavimą, konsultacijas su suinteresuotosiomis šalimis, veiksmingesnį vaikų teisių skatinimą ir esamų ES veiksmų poveikio vaikams vertinimą. Taip ES išipareigoja remti ir stiprinti tinklus bei vaikų atstovavimą ES ir pasaulio mastu, taip pat siekia oficialiai įtraukti vaikus į visas konsultacijas ir veiksmus, susijusius su jų teisėmis ir poreikiais. Be to, komunikate siūlomi vaikų teisių rodikliai ir sustiprintas esamų veiksmų poveikio vaikams stebėjimas.

Kai kurias vaikų teises išorės santykių srityje apima esamos specialios ES vystymosi politikos sritys, pvz., teises, susijusias su švietimu⁸, sveikata⁹, užimtumu, socialine įtrauktimi, tinkamu darbu¹⁰ ir prekyba žmonėmis¹¹. Vaikų teisių gynimui taip pat teikiama didelė reikšmė ES žmogaus teisių ir trečiųjų šalių demokratizacijos politikoje, ypač įgyvendinant *ES gaires dėl vaikų ir ginkluoto konflikto*¹². Taryba neseniai priėmė *ES gaires dėl vaiko teisių propagavimo ir apsaugos*¹³, apimančias įgyvendinimo strategiją, kurioje nustatyta, kad pirmenybė turi būti teikiama kovos su bet kokio pobūdžio smurtu prieš vaikus klausimui. Šiomis gairėmis remiamas sinergijos skatinimas ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo stiprinimas. Į gaires įtrauktos Europos Komisijos remiamos iniciatyvos, susijusios su vaiko teisėmis, taip pat valstybių narių ir Europos Sąjungos institucijų vykdomos veiklos nuoseklumo didinimas.

Plėtros procesas yra dar viena galinga priemonė, kuria sudaromos galimybės propaguoti vaikų teises. Tai, kad šalyje kandidatėje turi stabiliai veikti institucijos, kurios užtikrina demokratiją, teisinę valstybę, žmogaus teises ir pagarbą mažumoms bei jų apsaugą, yra vienas iš narystės ES kriterijų. Šių kriterijų, kuriuos 1993 m. parengė Kopenhagos Europos Vadovų Taryba, pagrindu Komisija skatina vaiko apsaugos reformą ir glaudžiai stebi pažangą vaiko teisių srityje stojimo metu.

Šiuo komunikatu taip pat skatinamas integruoto metodo, kuriuo remiantis vaikų teisių klausimas būtų perkeltas į tarptautinį lygį, kūrimas taikant įvairias turimas Europos Sąjungos išorės veiksmų priemones. Jis pradedamas prielaida, kad pagrindinių vaikų ir paauglių poreikių tenkinimas yra esminė jų teisių įgyvendinimo sąlyga.

---

⁸ □ vietimas: komunikatas „Švietimas ir mokymas siekiant sumažinti skurdą besivystančiose šalyse“ ir vėlesnė Tarybos rezoliucija dėl švietimo ir skurdo.

⁹ Komunikatas dėl sveikatos ir skurdo mažinimo, Tarybos rezoliucija dėl sveikatos ir skurdo, komunikatas ir su skurdu susijusių ligų mažinimo veiksmų programa vykdant išorės veiksmus bei susijusios Tarybos išvados.

¹⁰ Komunikatas „Tinkamas darbas visiems“, 2007 m. gruodžio 14 d. Europos Vadovų Tarybos priimta ES globalizacijos deklaracija.

¹¹ Komunikate dėl prekybos žmonėmis ypatingas dėmesys taip pat skiriamas vaikams ir pasauliniam prekybos žmonėmis aspektui.

¹² 2003 m. gruodžio 8 d. Europos Sąjungos Tarybos priimtos ES gairės dėl vaikų ir ginkluoto konflikto.

¹³ http://ec.europa.eu/external_relations/human_rights/guidelines/01_deathpenalty_1998/guidelines1_lt.pdf.

ES humanitarinė pagalba – skubus reagavimas pagal poreikį, siekiant išsaugoti gyvybę, apsaugoti žmones nuo kančių ir jas palengvinti, palaikyti žmogiškąjį orumą, tuo pačiu paisant pagrindinių humanitarinių principų – humaniškumo, neutralumo, nešališkumo ir nepriklausomumo. Šie principai reiškia, kad humanitarinė pagalba turi būti teikiama tik remiantis poreikiu, ypatingą dėmesį skiriant pažeidžiamiausiems gyventojų grupės asmenims. Atsižvelgdama į tai, ES daug dėmesio skiria vaikų ir paauglių poreikiams. Sprendimai dėl humanitarinės pagalbos „turi būti priimami nešališkai ir išimtinai atsižvelgiant į aukų poreikius ir interesus“¹⁴. Jais prisidedama „prie ginkluotų konfliktų arba stichinių nelaimių aukų žmogaus teisių apsaugos“¹⁵, jie įgyvendinami tokiu būdu, kuris atitinka taikomą tarptautinę teisę.

Taip pat esama įsipareigojimų, susijusių su tam tikrų geografinių regionų vaikais. Pavyzdžiui, Kotonu susitarime yra nuostatų dėl žmogaus teisių ir vaikų teisių, įskaitant aktyvų jaunų piliečių dalyvavimą visuomenės gyvenime¹⁶. ES strategijose, skirtose Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybėms, nustatytos šios prioritetinės sritys: vaikų teisės, vaikų darbas, švietimas, sveikata ir pagrindinės paslaugos bei pažeidžiamiems vaikams būtinas specialus dėmesys. Europos kaimynystės ir partnerystės priemonėje vaikų teisės (įskaitant vaikų darbą) konkrečiai išskiriamos kaip viena iš bendradarbiavimo sričių, atitinkančių Bendrijos pagalbos reikalavimus. Lotynų Amerikai skirtoje ES strategijoje ir 2006 m. ES bei LAKR šalių aukščiausiojo lygio susitikime dalyvavusių ministrų Vienos deklaracijoje įsipareigojama „užtikrinti pagarbą vaiko teisėms ir jų įgyvendinimą“ (5 straipsnis) ir pripažįstamas poreikis „kurti specialią vaikų ir jaunimo apsaugos viešąją politiką ir nutraukti skurdo ciklą“. Veiksmų plane, kuris priimtas 2007 m. lapkričio mėn. vykusiame ES ir ASEAN aukščiausiojo lygio susitikime, konkrečiai numatyta pagerinti ES ir Pietryčių Azijos valstybių asociacijos (ASEAN) bendradarbiavimą kovos su prekyba vaikais srityje.

4. ES ATSAKO POBŪDIS

Šio komunikato ir pridedamo veiksmų plano dėl *vaikų teisių išorės veiksmų srityje* ir tarnybų darbinio dokumento dėl *vaikų nepaprastose ir kritinėse situacijose* tikslas – sukurti nuoseklus ES metodo vaikų teisėms ginti ir gerbti trečiosiose šalyse sistemą. Toks metodas turi būti pagrįstas holistiniu universaliu požiūriu į vaikų teises, jis turi būti platesnių plėtros ir skurdo mažinimo strategijų dalis.

Atsižvelgiant į vaikų ir paauglių padėties kiekvienoje šalyje, subregione ir regione pobūdį būtina, kad kiekvienos aplinkybės būtų nagrinėjamos atskirai, siekiant nustatyti, kuri iš kelių galimų priemonių būtų tinkamiausias ES atsakas. Daugelio šalių vyriausybės nepajėgios ir (arba) nepakankamai įsipareigojusios gerbti ir ginti vaikų teises. Būtina užtikrinti, kad įvairios ES ir Europos plėtros fondo politinės bei finansinės priemonės veiksmingai papildytų vienos

---

¹⁴ Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1257/96 dėl humanitarinės pagalbos.

¹⁵ Komunikatas COM (2001) 252 galutinis „Europos Sąjungos vaidmuo skatinant žmogaus teises ir demokratizaciją trečiosiose šalyse“.

¹⁶ 26 straipsnyje („Jaunimo klausimai“) nustatyta, kad „bendradarbiaujant remiamos politikos kryptis, priemonės ir veiksmai, kuriais siekiama apsaugoti vaikų ir jaunimo, ypač mergaičių teises“ ir „skatinti aktyvų jaunų piliečių dalyvavimą visuomeniniame gyvenime“.

33 straipsnyje („Institucinė plėtra ir gebėjimų formavimas“) taip pat nustatyta, kad „bendradarbiaujant sistemingai atsižvelgiama į institucinius aspektus, ir šiomis sąlygomis remiamos AKR valstybių pastangos plėtoti ir stiprinti struktūras, institucijas ir procedūras, padedančias <...> skatinti ir palaikyti visuotinę ir visapusišką pagarbą visoms žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms bei jų laikymąsi ir apsaugą“.

kitas. ES didins ir koordinuos prieinamų priemonių taikymą savo išorės veiksmų srityje tokiais būdais:

- (1) *Vaikų ir paauglių klausimas vystomojo bendradarbiavimo srityje.* Šalyse, kurių finansiniai ir instituciniai pajėgumai yra per menki, kad jos užtikrintų priimtinas gyvenimo sąlygas ir pagrindines paslaugas vaikams, ES turėtų visapusiškai pasinaudoti vystomojo bendradarbiavimo galimybe ir skurdo mažinimo priemonėmis, parengtomis tam, kad būtų pašalintos skurdo priežastys. Tuo pačiu vaikų ir paauglių teisės bei poreikiai turėtų būti aktyviai perkeltami į įvairias nacionalinės politikos sritis.
- (2) *Vaikų ir paauglių klausimas prekybos politikos srityje.* ES prekybos politika suformuluota visapusiškai atsižvelgiant į poreikį užtikrinti suderinamumą su vaikų teisių gynimu ir pagarba joms. Pagarba vaikų teisėms prekybos politikos srityje yra platesnės darnaus vystymosi darbotvarkės dalis. Dvišaliuose susitarimuose vaikų teisių klausimas įtraukiamas į darbo standartus.
- (3) *Vaikų ir paauglių klausimas plėtojant politinį dialogą.* Atsižvelgiant į svarbų ES ir nacionalinių valdžios institucijų politinio dialogo vaidmenį, šiuose dialoguose su šalimis partnerėmis turėtų būti sistemingai svarstomas pagal Vaiko teisių konvenciją prisiimtų įsipareigojimų įgyvendinimas. Tas pats klausimas turi būti akcentuojamas vykdamas ES veiksmus tarptautiniuose forumuose.
- (4) *Regioninio ir pasaulinio masto veiksmai.* Veiksmai šalies mastu bus papildomi atitinkamais regioninio ir pasaulinio masto veiksmais, skirtais viršvalstybinio pobūdžio klausimams spręsti.
- (5) *Teisių suteikimas vaikams ir paaugliams.* ES turėtų spręsti nepakankamo pajėgumo vykdyti įsipareigojimus, susijusius su vaikų teisėmis, problemą suteikdama teisę vaikams ir paaugliams atlikti aktyvų vaidmenį tose srityse, kurios yra tiesiogiai su jais susijusios.
- (6) *Vaikų ir paauglių klausimas humanitarinės pagalbos srityje.* Šalyse, esančiose ties konflikto riba, taip pat šalyse, kuriose konfliktas vyksta arba kurios stengiasi po jo atsigaivinti, vaikų poreikiams dažnai skiriamas nepakankamas dėmesys arba jie ignoruojami, o vaikų teisės nuolat pažeidžiamos. Humanitarinė pagalba teikiama ir stichinių nelaimių sukeltų humanitarinių krizių atveju, kai vyriausybėms yra per sunku, jos nepajėgios arba nelinkusios imtis veiksmų. Humanitarine pagalba, *inter alia*, bus sprendžiami trys esminiai klausimai, susiję su vaikais, atsidūrusiais krizės ir nepaprastosios padėties situacijose:
  - (a) atskirti ir nelydimi vaikai,
  - (b) vaikai, susiję su ginkluotosiomis pajėgomis arba ginkluotomis grupuotėmis,
  - (c) vaikų švietimas nepaprastosios padėties atveju.

Prie šio komunikato pridedamame tarnybų darbiniam dokumente išsamiau nagrinėjamas su vaikais susijusių klausimų įtraukimas į išorės santykius ir vaikų padėtis humanitarinės pagalbos atvejais.